

Arada sırada bilgisayar şifrelerini değiştirmek gibi bir adetim vardır. Kimsenin eline düşeceğinden korktuğum için değil ama sıkıldığım için. Linux'ta çok kolay, bir `passwd` komutuyla şifreyi değiştiriyorum. Windows'ta o menüyü aç, bu zimbirtıyı tıkla diye giden bir iş yapmak gerekiyor ve bu sebeple Windows şifrem uzun zamandır değişmedi. Muhtemelen PowerShell'de kısa bir yolu vardır ama ne öğrenecek motivasyonum, ne sevgim var.

Bugün Brüksel'de terör saldırısı oldu. Bu konuda bir şeyler yazmak isterdim ama NATO'nun ve AB'nin başşehirinde, onların binalarına kısa mesafede yaşanmış bu olay artık hayatın Avrupa'da da rahat olmayacağını işaret ediyor. İnsanlar nasıl ki tehlike anında refleksleriyle hareket eder, toplumlar da böyle reflekslerini kullanıyor. Bizde bu (en azından bir kesimi için) İslam, ancak onlarda ırkçılık. Yeni bir ırkçılık dalgası saracak herhalde Batı'yı. Trump'ın Amerika'daki başarısı da bunu gösteriyor.

Bunun için elimizden ne gelir? Dönüp adamlara *haklısınız yae, Müslümanlar da çok barbar* desek, nazarlarında daha makbul mü olacağız? Veyahut *sizin başınıza gelenler, şu şu yaptıklarınızdan, sömürgeciliğinizden, Memalik-i Osmaniye'deki acımasızlığınızdan ve her tür menfaatinizi insanların hayatından üstün tutmanızdan* mı diyeceğiz? Torunları dedelerinden dolayı suçlamak veyahut denizdeki kör bir balık kadar kendinden ve toplumunun yaptıklarından haberdar olmayan insanları, politikacıların yaptıklarından dolayı suçlamak ne kadar doğru?

Bu sorun, yani *hayattaki sorumluluk* meselesi, insanın neden, ne kadar sorumlu olduğu ve hayatından ne kadar sorumlu tutulabileceği meselesi çok önemli bir mesele ama buna giren kimseyi görmedim. Bir kere, bunu anlatmaya çalışan bir insanın kendi sorumluluğunun sınırlarını da gözden geçirmesi gerekir. Hayatından ne kadar sorumlusun?

Varoluşçuluk veya alınyazısı kaderciliği gibi cevaplar, cevapmış gibi yapıp, insanı *ya hep, ya hiç* ikiliğinde terk ediyor. Ya hayatının hepsinden sorumlusun ve onun varoluşu da senin eserin, veyahut hiçbir şeyden sorumlu değilsin, Tanrı'nın elinde bir kuklasın. Gerçekse bu ikisinin ortasında bir yerde.

Bu ortanın nereye denk düştüğünü söylemeden insanlara sorumluluk yükleyemezsin. Ancak bunu ölçmek için de herkesin farklı sorumluluk sahibi olduğunu kabul etmen gerekir. İnsanların hepsi aynı kalitede, aynı imkanlarla, aynı hayata doğmuyor. Bazılarının geriden başlayıp öne geçebilmesi, yarışın adil olduğu anlamına gelmiyor sadece bazılarının ekstra gayretle öne geçebildiğini gösteriyor. Burada yarım yamalak anekdotlarla, insanın hayatta kafasına koyduğu her şeyi yapabileceği gibi bir fikri savunamam. Çünkü bunun doğru olmadığını, insanın sınırları olduğunu ve kendine yeten, kendinden ibaret olmadığını biliyorum.

Velakin buradaki asıl sorun, bu bilginin herkese nasıl teşmil edileceği. Biri gelip, *hayatta sorumluluğum nerede başlar ve nerede biter* dediğinde, *şurada başlar ve burada biter* diyebilir misin? Bunu söylemek kolay mı?

Liberallerin bu konudaki kaytarma cevapları tamamen topu taca atmaktan ibaret. İnsanın sorumluluğu hakkında bir fikirleri yok, o sebeple herkesin istediği kadar sorumluluk almasını bekliyorlar.

Bununla beraber bu sınırı başkaları adına belirlemek de ne kadar mümkün? Yani ben genel bir insanın, hayatındaki falanca işten sorumlu olduğunu ve bunu değiştirmek için iradesine sahip olduğunu nasıl bilebilirim? Hatta kendimin, kendi yaptığım işlerde bu sorumluluğa sahip olduğunu nasıl bilebilirim?

İnsanlara uzaktan bakınca hiçbir şeyden sorumlu değillermiş gibi, yakından bakınca her şeyden sorumlularmış gibi durur. Hangi mesafeden bakacağımıza nasıl karar verebiliriz?

Belki bu kararı vermek bizim işimiz değil. Belki liberaller bu konuda haklı. Ancak onların da şöyle bir eksikleri var: İnsanların kendi başlarına bırakıldıklarında *özgür* olacaklarına inanıyorlar. Bu doğru değil. Özgürlük dediğiniz, güç odaklarıyla devamlı bir mücadeleye ihtiyaç duyar. Bugünün kurtarıcısı yarının efendisidir. Bu efendilerden başımızı en çok ağrıtan ve ikiyüz yıldır toplumlara yön veren de burjuvazi. Sermayenin insanları özgür bırakabileceğine inanmak, herhangi bir diktatörün insanları özgür bırakabileceğine inanmaktan farklı değil.

Çünkü insanları hayatlarıyla, sosyal ihtiyaçlarıyla hizaya getirmekle, ekonomik ihtiyaçlarıyla hizaya getirmek arasında çok fark yok. Bunlardan ilkinin, insanın faziletlerine uygun değil bir kenara atıp, ikincisine muhtaç olmak ve hayatımızı sermayenin belirlemesine bırakmak özgürlük değil.